

Nieuwe minimumdoelen in het kleuter- en lager onderwijs vanaf 2025

Vraag & Antwoord

Wanneer worden de nieuwe minimumdoelen geïmplementeerd?

Elke onderwijsverstrekker krijgt tijd en ruimte om de minimumdoelen op een kwaliteitsvolle manier te implementeren. Nederlands, wiskunde, wetenschappen en techniek krijgen prioriteit. Vanaf 1 september 2025 kunnen scholen en leerplanmakers die daar klaar voor zijn, aan de slag met deze minimumdoelen. We voorzien een overgangsjaar voor scholen en onderwijsverstrekkers die meer tijd nodig hebben. Vanaf 1 september 2026 moet iedereen de nieuwe minimumdoelen (Nederlands, wiskunde, wetenschap en techniek) op de klasvloer brengen. Nog een jaar later, vanaf 1 september 2027 zijn alle minimumdoelen van toepassing.

Deze timing is ambitieus, maar noodzakelijk: ieder kind dat onvoldoende Nederlands of wiskunde beheerst, betaalt daar in het secundair onderwijs, het hoger onderwijs of op de arbeidsmarkt de prijs voor.

Komen er ook nieuwe doelen voor het buitengewoon basisonderwijs? Het doelenkader voor basisonderwijs wordt als één kader toepasbaar gemaakt voor het gewoon en buitengewoon onderwijs. Ook voor leerlingen met een IAC-verslag, die zowel les kunnen volgen in het gewoon onderwijs als in het buitengewoon onderwijs, wordt er bij de opmaak van het individueel aangepast curriculum (IAC) vertrokken van de minimumdoelen basisonderwijs. Op basis daarvan worden voor leerlingen doelen op maat bepaald. Het voordeel van een uniform, gedeeld, doelenkader is dat het eenvoudiger wordt voor leerlingen om te bewegen tussen het gewoon en buitengewoon onderwijs. Eerder werd al het individueel aangepast curriculum geïntroduceerd als het instrument dat voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (voor wie het niet haalbaar is om binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven werken) gebruikt wordt in zowel het gewoon als het buitengewoon onderwijs. Een uniform doelenkader zorgt hier voor een nog betere afstemming.

Sta ik er als leerkracht nu alleen voor?

Neen, de overheid zal de komende jaren bijkomende middelen vrijmaken om de scholen en leerkrachten te ondersteunen bij het invoeren van deze nieuwe minimumdoelen. Aan dat professionaliseringsplan wordt de komende weken nog gewerkt. Zodra we daarmee klaar zijn, communiceren we daarover.

Waarom is deze hervorming nodig? Waarom net in het basisonderwijs?

1. Internationale peilingen zoals PIRLS en TIMSS tonen aan dat de prestaties van Vlaamse leerlingen in begrijpend lezen, wiskunde en wetenschappen de afgelopen 20 jaar

aanzienlijk zijn gedaald. Het is duidelijk dat de kwaliteit van ons onderwijs beter moet. Een kennisrijk curriculum is daartoe de sleutel. Zo'n hervorming moet in de eerste plaats in het kleuter en lager onderwijs doorgevoerd worden, want dat is de basis. We moeten echt élk kind, élke leerling vanaf zijn of haar eerste stappen in een school meenemen in dat verhaal. Het heeft in deze eerste fase weinig zin om aan het secundair onderwijs opnieuw te sleutelen, als het al misloopt in het basisonderwijs.

2. Minimumdoelen voor de kleuterklas (luistervaardigheid, woordenschat en getalbegrip) zijn een evidentie. Kleuters zijn echte sponsen. Het is vaak onvoorstelbaar hoe snel zij dingen opnemen.

Onderzoek toont aan dat wanneer een kleuter achterstand oploopt, deze kleuter met een achterstand start aan de loopbaan in de lagere school. Daarom moeten we alle kleuters – ongeacht hun achtergrond – een zo gelijk mogelijke kennisbasis geven. Alleen zo geven we alle leerlingen de kans om hun volledige potentieel te bereiken.

Wat je als kleuter leert, legt vaak een basis voor de rest van je leven. Daarom is het zo belangrijk om bijvoorbeeld voor Nederlands duidelijke, kennisrijke doelen vast te leggen.

3. Minimumdoelen in het vierde leerjaar zorgen ervoor dat we de vooruitgang kunnen meten en bijsturen als dat nodig blijkt. Het geeft ons de mogelijkheid om twee jaar voor het einde van de basisschool in te grijpen en bepaalde leerstofonderdelen extra aan te bieden als dat nodig blijkt.

Wat is dat, een kennisrijk curriculum?

Een kennisrijk curriculum betekent dat leerlingen een expliciete, systematische opbouw van kennis krijgen. Ze bouwen niet alleen voldoende kennis op, maar door de systematische aanpak leren ze ook verbanden leggen. Met een kennisrijk curriculum bouwen kinderen een diepe kennis op, die noodzakelijk is om zaken ten gronde te begrijpen om hun verdere schoolcarrière te versterken.

Hoe verschillen deze minimumdoelen van de huidige eindtermen en ontwikkelingsdoelen?

De nieuwe minimumdoelen zullen eenduidig interpreteerbaar, consistent en coherent zijn. Het is belangrijk dat de minimumdoelen helder en toepasbaar zijn voor leerkrachten en de rest van het onderwijsveld.

Ze moeten haalbaar zijn en helder te evalueren. Vanzelfsprekend zullen deze de vrijheid van onderwijs respecteren. We voeren drie sets van minimumdoelen in: aan het einde van het kleuteronderwijs, aan het einde van het vierde leerjaar en einde lager onderwijs. Het invoeren van tussentijdse minimumdoelen moet toelaten dat kan ingegrepen worden tijdens de ontwikkeling van het kind.

Bij de ontwikkeling van de nieuwe minimumdoelen lager onderwijs leggen we de focus op Nederlands en wiskunde in een kennisrijk curriculum met aandacht voor STEM. Nederlands en wiskunde zullen (op niveau lager onderwijs) minimaal de helft van de onderwijstijd moeten innemen.

Voor het kleuteronderwijs voeren we, naast na te streven doelen, voor het eerst ook doelen in die te bereiken zijn. Deze doelen focussen op woordenschat, luistervaardigheden en getalbegrip. Ze zijn te bereiken op populatieniveau. Voor het vierde leerjaar worden doelen ontwikkeld per vakgebied. Ze zijn te bereiken op populatieniveau. Aan het eind van het lager onderwijs zijn de doelen Nederlands en wiskunde te bereiken op individueel niveau. We vinden het belangrijk dat ieder kind die doelen bereikt. Enkel zo garanderen we een vlotte instroom en doorstroom in het secundair onderwijs.

Gedrag: het aanleren van leerondersteunende vaardigheden

In de eerste plaats moeten ouders hun kinderen opvoeden. Anderzijds is er wetenschappelijke evidentie dat positief gedrag het leren ten goede kan komen. Door het aanleren van leerondersteunende vaardigheden, wordt bovendien een bijdrage geleverd aan het kwaliteitsvol lesgeven. Daarom moeten we, op basis van minimumdoelen 'leerondersteunende vaardigheden', onze kinderen positief gedrag aanleren, om zo tot beter leren te komen. Bovendien maken we op die manier ook de job van leerkracht terug aantrekkelijk. Leerkrachten verliezen minder tijd in het corrigeren van storend gedrag in de klas en kunnen zich daardoor focussen op hun kernopdracht: lesgeven.

Hoe zullen de minimumdoelen opgevolgd worden?

De onderwijsinspectie zal tijdens tussentijdse bezoeken en doorlichtingen nagaan of scholen het nodige doen om alle leerlingen de minimumdoelen te doen behalen.

Scholen die dat nalaten kunnen worden gesanctioneerd met een verscherpt toezicht door de Vlaamse Overheid of – in de meest extreme gevallen - het verlies van erkenning. Maar tegelijkertijd zal de Vlaamse Overheid de nodige middelen ter beschikking stellen voor het professionaliseren van het onderwijspersoneel. Ook zal AVOHOKS de leerplannen van de scholen controleren of ze de minimumdoelen correct, volledig en niet tegenstrijdig implementeren. AHOVOKS zal ook instaan voor de goedkeuring van deze leerplannen.

Waarom deze expertencommissie?

Zo'n expertencommissie is nodig om sterke, onderbouwde minimumdoelen op poten te zetten. Hierbij zijn twee uitgangspunten belangrijk.

Ten eerste, de lat moet hoger: de resultaten van Vlaanderen in internationale onderzoeken zijn aan het dalen. Door meer ambitieuze, heldere en samenhangende doelen te formuleren, dragen we bij aan een sterkere kennisbasis bij leerlingen en kunnen we de dalende tendens

tegingaan. Ten tweede, kennis telt: cognitief psychologisch onderzoek toont aan dat kennis de basis is van leren. Landen met een kennisrijk curriculum, zoals Engeland en Ierland, presteren beter dan landen die zich richten op generieke vaardigheden, bijvoorbeeld analyses maken of communicatievaardigheden.

De nieuwe minimumdoelen moeten scherper en helderder geformuleerd worden. Enkel zo vormen ze een goede basis om in een leerplan te worden opgenomen, in opbouw van heldere leerlijnen. Zo krijgen leerkrachten duidelijke doelen, ingebed in een logisch samenhangend curriculum aangeboden.

Wie zit er in die commissie?

De commissie staat onder leiding van Daniël Muijs, die zelf heel wat expertise heeft binnen het onderwijsveld. Hij is hoofd van de School of Social Sciences, Education and Social Work en hoogleraar onderwijs aan Queen's University Belfast. Muijs is erkend expert op het vlak van onderwijs- en lerareneffectiviteit, schoolverbetering en onderzoeksmethoden. Hij bekleedde eerder hoogleraar- en leidinggevende posities aan universiteiten in Engeland en Nederland, en was directeur onderzoek en evaluatie bij de Engelse onderwijsinspectie.

Het feit dat al die verschillende experts nu onder leiding van Daniël Muijs de koppen bij mekaar steken, is een grote meerwaarde voor ons Vlaams onderwijs.

Naast Daniel Muijs zitten in de commissie:

- Tim Surma van het Thomas More Expertisecentrum Onderwijs en Leren
- Christine Counsell Directeur Onderwijs bij de Inspiration Trust en 20 jaar les gegeven aan de Faculteit Onderwijs van de Universiteit van Cambridge
- Amanda Spielman, tot december 2023 de Chief Inspector of Education, Children's Services and Skills in de Britse onderwijsinspectie
- Tim Oates van Cambridge University Press C Assessment
- Anna Bosman, hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen
- Kelly Thyssen, directeur van lagere school de Vlinderboom in Antwerpen
- Hilde Bortels, directeur van GO! basisschool XCL Wegwijs in Lommel
- Ann van Coppennolle, is directeur van Vrije Basisschool - Freinetschool De Vier Tuinen in Oudenaarde
- Nathalie Kellens, directeur van Vrije Lagere School voor Buitengewoon Onderwijs KBO De Horizon in Oudenaarde
- Elien Heynssens, directeur van de provinciale basisschool Kiempunt campus Eeklo

Kortom, ook heel wat namen die er mee in geslaagd zijn om de onderwijskwaliteit in hun land te verbeteren.

Timing

Op dit moment zit de commissie samen om minimumdoelen te schrijven. Die worden tegen de paasvakantie opgeleverd aan de minister. Nadien worden deze nog voorgelegd aan het

Vlaams Parlement, waar dit proces voor de zomer wordt afgerond. Dat is snel, maar we moeten vaart maken als we het tij snel willen keren.

Is dat wel haalbaar, die timing?

De deadlines die we leggen zijn stevig. Iedereen werkt hard om alles rond te krijgen. De onderwijsverstrekkers zijn zich aan het voorbereiden. Ze zullen daarbij zo goed mogelijk ondersteund worden. Net zoals de uitgeverijen trouwens, die aangeven dat de schoolboeken Nederlands en wiskunde tegen september gebruikt zullen kunnen worden in de klassen. We mogen geen extra schooljaar verloren laten gaan.